

<https://doi.org/10.26565/2227-1864-2025-97-17>
УДК 81'25:378.147:316.77

Переклад публіцистичних текстів в освітній практиці

Павло Шопін

*доктор філософії з германістики,
доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства
та перекладу, факультет іноземної філології,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова;
(вул. Пугова, 9, Київ, 01601, Україна);
e-mail: p.yu.shopin@udu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-8022-5327>*

У статті досліджується переклад як соціально вкорінена, політично обумовлена та педагогічно трансформаційна практика. Спираючись на власний досвід перекладача-дослідника та викладача, я окреслюю бачення, сформоване під час роботи над перекладом публіцистичних текстів для українських онлайн-медіа. Я розглядаю переклад як форму інтелектуального втручання та громадянської участі. Стаття побудована навколо дев'яти тематичних напрямків: мотивація перекладача, його професійні компетенції, вплив і сприйняття перекладу, суб'єктивність і суб'єктність перекладацької практики, побудова спільноти через переклад, інституційні партнерства, тематична широта, визнання колективної перекладацької праці та фіксування її результатів. Від 2018 року я керую студентським науково-практичним гуртком «Практика письмового перекладу в дії» на кафедрі прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Ця ініціатива дала змогу опублікувати понад 400 студентських перекладів у таких медіа, як часопис «Критика», онлайн-журнал «Спільне», видання про класичну музику «The Claquers», культурний портал «Експеримент» тощо. Перекладацька праця в рамках гуртка допомагає студентам критично осмислювати різноманітні тексти, брати участь у редакційних процесах та долучатися до суспільного дискурсу. Студенти розвивають мовну та культурну компетентність, а також беруть участь у дослідницькій роботі, навчаються використанню цифрових інструментів та практик видавничої справи. У нинішніх умовах війни переклад постає як важливий засіб формування громадянського дискурсу, побудови міжкультурної солідарності та розвитку критичного мислення. Партнерство з міжнародними платформами, зокрема німецьким виданням «Demokratischer Salon», підтримує цю візію, сприяючи міжкультурному діалогу та з'єднуючи українських читачів із глобальними інтелектуальними течіями. Як культурно-політична практика переклад сприяє поширенню цінностей, формуванню уявлення про інклюзивне майбутнє. Переклад уможливорює розбудову солідарних спільнот, налагодження зв'язків між мовами, культурами та суспільствами.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, студентські перекладацькі проєкти, переклад як культурно-освітня практика, педагогіка перекладу, перекладацька суб'єктність, український медійний дискурс.

Постановка проблеми. У сучасних умовах швидкої цифрової трансформації, геополітичної нестабільності та ідеологічної боротьби переклад стає важливим інструментом міжкультурного порозуміння, суспільної комунікації та інтелектуального обміну. Переклад – продуктивна форма культурної взаємодії, політичної активності та наукової праці. Працюючи від 2017 року на кафедрі прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, автор статті професійно перекладає публіцистичні тексти для українських медіа та веде студентський науково-практичний гурток «Практика письмового перекладу в дії», що стало важливим внеском в український публічний дискурс. Ця стаття пропонує наукове осмислення практичної перекладацької діяльності та спирається на ідеї, які автор сформулював під час гостьової лекції на тему «Особливості перекладу публіцистичних

текстів для українських онлайн-медіа» на кафедрі іноземної філології, перекладу та методики навчання факультету української та іноземної філології Університету Григорія Сковороди в Переяславі 6 березня 2025 року.

Ця стаття виникла з нагальної потреби переосмислити переклад як суспільну, громадянську та педагогічну практику в контексті сучасної України, де мова відіграє помітну роль у формуванні політичної ідентичності, культурному виживанні та глобальній видимості. **Об'єктом** дослідження є соціальна та освітня функція перекладу в часи геополітичного конфлікту та ідеологічної поляризації. **Предметом** – академічна практика перекладу, що охоплює освітній компонент, публічний дискурс і міжнародний інтелектуальний обмін. **Мета статті** – продемонструвати, як переклад може одночасно функціонувати як форма освіти, активізму та спільного створення знань, а також запропонувати відтворювану педагогічну модель, засновану

на співпраці викладача, студентів та представників медіа, критичному осмисленні текстів та розбудові перекладацької спільноти.

У статті використані якісні **методи**, зокрема, рефлексивний самоаналіз, спостереження за конкретними перекладацькими проєктами та перекладознавчий аналіз текстів. **Матеріалом дослідження** було обрано опубліковані авторів та студентські переклади, редакційну кореспонденцію, чорнові варіанти перекладів, обговорення перекладів у соціальних медіа та у фаховій літературі. Їх аналіз доводить, що переклад функціонує як мовна, культурна, освітня та політична практика. Дослідження також враховує етичні, активістські та соціологічні аспекти перекладацької діяльності. **Перспективи майбутніх досліджень** включають подальше вивчення впливу перекладацької діяльності на публічний дискурс в Україні, довгострокове відстеження розвитку перекладацьких компетенцій студентів та порівняльний аналіз активістських перекладацьких проєктів у різних національних контекстах. Дослідження сприятиме зростанню наукової бази для свідомого використання перекладу як інструменту для розбудови демократичного суспільства та міжкультурного порозуміння.

Виклад основного матеріалу. Мотивація в перекладацькій практиці. Переклад не є нейтральним або механічним процесом. Він оприявнює складну взаємодію особистих, інституційних та суспільних чинників. Моя особиста мотивація перекладати популярні статті виникла з інтересу до публіцистичної літератури, яку я багато читав українською, російською, англійською і німецькою мовами. Окрім читання популярних медіа я писав для них власні есеї та коментарі. Ці компетенції були важливою частиною комунікативного навчання іноземних мов у школі та університеті, а також під час підготування до складання міжнародних іспитів з англійської та німецької мов. Читання есеїв та їхнє написання стали не лише важливими навичками, а й корисною звичкою. Тож коли мова зайшла про перекладацьку діяльність, я одразу замислився над перспективою перекладу публіцистичних текстів. Відтоді сам переклад також став важливою повсякденною практикою особистого та професійного життя.

З початком роботи на кафедрі прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова 2017 року я вирішив реалізувати свій інтерес до перекладу публіцистичних текстів, почав перекладати статті з англійської на українську та публікувати їх в українських онлайн-медіа. Це дозволило поєднати академічну роботу та участь у роботі українських медіа, використовуючи

переклад як інструмент громадянської активності та публічної освіти.

Одним з моїх перших перекладів став короткий есей американського історика Джеремі Еделмена (Jeremy Adelman) «Why the idea that the world is in terminal decline is so dangerous» [33]. Оскільки я регулярно читав міжнародний інтелектуальний онлайн-журнал «Аеон» і навіть опублікував там один з власних текстів [43], то логічним наступним кроком для мене був переклад тексту з цього журналу. У статті Джеремі Еделмена, яка рясніла складними зворотами та витонченою аргументацією, йшлося про небезпеку занепадництва, на той час цей текст здався мені важливим зняряддям проти зневіри та негативного мислення, тож я хотів поділитися корисною лектурою з українськими читачами. Від дослідника міжнародних відносин Сергія Федуняка я дізнався про український інтелектуальний часопис «Критика» і запропонував редакції опублікувати свій переклад. Так я познайомився з Юлею Бентею, відповідальною редакторкою часопису, а також з його літературною редакторкою Богданою Матіяш та автором статті, з яким ми обговорювали значення деяких слів і словосполучень у тексті. Переклад під назвою «Чому ідея про остаточний занепад світу така небезпечна» було опубліковано спочатку онлайн на сайті часопису «Критика», а згодом і надруковано в паперовому числі 3–4 за 2018 рік [14]. З автором Джеремі Еделменом я продовжив підтримувати зв'язок, переклавши згодом ще один його текст [32], про глобальну історію, для українського онлайн-медіа historians.in.ua [1]. 13 квітня 2024 року, у розпал російської агресії проти України, ми разом з Юлею Бентею попросили професора Еделмена написати для «Критики» статтю про історію фотографування в контексті російсько-української війни. Знаючи, що науковець 2017 року публікував лонгвід у журналі «Аеон» про історію фотографування війни [34], ми сподівалися, що він прийме нашу пропозицію. Еделмен справді погодився написати есей для «Критики», але до кінця року ми так і не отримали від нього текст. Проте 7 лютого 2025 року автор надіслав до редакції «Критики» оригінальний есей «Ukraine's Image War», який часопис опублікував спочатку англійською [35], а потім студентка третього курсу Анастасія Коваленко під моїм керівництвом виконала український переклад цього тексту [13]. Український переклад оригінальної статті Джеремі Еделмена знайшов чимало небайдужих читачів серед української аудиторії, а спостереження професора викликали плідні дискусії в соціальних мережах.

Звісно, перекладачі зазвичай не самі формують остаточну версію перекладів для медіа. Видання керуються власними писаними і неписаними правилами та настановами, які заторкують і стилістику і мовні особливості. Медіа надають пріоритет чіткості, точності та відповідності інституційному голосу. Водночас намір автора

вихідного тексту – інформувати, переконувати чи розважати – повинен бути врівноважений з очікуваннями читачів перекладу щодо достовірності та актуальності. У нинішніх умовах російсько-української війни значення перекладу лише посилюється. Потреба у швидкому та надійному поширенні знань, прагнення висловити українську точку зору на міжнародному рівні та поглибити обізнаність української аудиторії зі сприйняттям України на Заході й Глобальному Півдні додають ваги рішенням перекладача.

За цих обставин переклад стає надзвичайно чутливим до політичних питань. Справжнім викликом для медіа стає протиріччя між професійною вимогою нейтральності та об'єктивності і захистом інтересів країни у стані війни. Мій підхід до перекладацької праці суголосний з поглядами таких науковців, як Мона Бейкер [36], які визнають перекладача політично та ідеологічно ангажованим дієвцем. Тож я погоджуюсь з Лоренсом Венуті, який у першій частині своєї книжки з історії перекладу «Невидимість перекладача» переконливо стверджує, що переклад насправді є «культурно-політичною практикою» [48, р. 19]. Тому політична свідомість є основою відповідальної перекладацької практики. До прикладу, під час перекладу есею Девіда Гребера та Девіда Венгрова «Як змінити хід історії людства» [38] я вирішив не перекладати слово «band» як «стадо», адже йшлося про людей, а автори доводять, що доісторичні люди не були примітивними, тому асоціація з тваринами у слові «стадо», зокрема «первісне стадо» або «стада мисливців-збирачів», суперечить політичному баченню авторів. Тож я перекладав англійське слово «band» більш нейтральним словом «група»: так «egalitarian bands of hunter-gatherers» стали «групами мисливців збирачів». Водночас під час першої згадки слова «band» я переклав його, вказавши англійський відповідник у дужках: «Люди більшу частину історії жили в маленьких егалітарних групах (англ. *band*) мисливців-збирачів» [12].

Мій переклад есею Девіда Гребера та Девіда Венгрова «Як змінити хід історії людства (принаймні ту її частину, що вже відбулася)» виник із особистого зацікавлення цим текстом, який я вважав інтелектуально провокативним і суспільно значущим. Після отримання попереднього дозволу від мережі європейських культурних журналів «Eurozine» я домовився про публікацію перекладу з редакцією журналу «Спільне». Редакторка Вікторія Мулявка охоче підтримала проект і запропонувала подальшу співпрацю. Остаточну версію тексту готував редактор Олександр Кравчук. Це спілкування поклато початок мого постійного партнерства зі «Спільним», а сам переклад від того часу став одним із найпопулярніших текстів на сайті

журналу, зібравши понад 26 тисяч переглядів. Зокрема, переклад цитував Богдан Бень у своїй бакалаврській роботі з політології в Національному університеті «Києво-Могилянська академія» [6, с. 3, 68] та правознавець Мар'ян Бедрій в «Юридичній газеті» [5], що свідчить про його науковий резонанс у різних дисциплінах. Цей випадок також ілюструє одну з головних мотивацій моєї перекладацької діяльності: поділитися з українською аудиторією тим, що я сам вважаю інтелектуально нагальним і вартісним.

Ще одним прикладом політичної мотивованості перекладу є вибір назви країни. У моєму перекладі з англійської інтерв'ю Дар'ї Сабурової з Александрою Арошвілі та Маріам Шенгелією для журналу «Спільне» [24; 42] я вирішив перекладати назву країни «Georgia» як «Сакартвело», бо саме такий переклад вважається автентичнішим, у той час як «Грузія» сприймається радше в колоніальному контексті російського панування в регіоні. Картвельський історик Буба Кудава з цього приводу зауважує: «Слова Грузія та Грузин мають очевидно російський та радянський присмак. Крім того, ці назви також асоціюються з російськими імперськими поглядами та уявленнями про Сакартвело та картвелів» [17]. Про це я дізнався, опрацьовуючи переклад інтерв'ю Кристофера Форда з Алексом Скривенером для часопису «Критика», який виконала студентка-магістрантка Ольга Федорова [27; 37]. Перекладачка використала слово «Сакартвело», тому я перевіряв його доцільність на противагу «Грузії» і вже у своїй практиці перекладу популярного тексту для українських онлайн-медіа також вирішив використовувати назву «Сакартвело».

Професійні компетенції перекладача.

У своєму педагогічному підході я наголошую на комплексному розумінні компетенцій, необхідних для якісного перекладу публіцистичних текстів. Разом з вільним володінням вихідною та цільовою мовами, що є основою будь-якої перекладацької практики, перекладачі публіцистичних текстів повинні розуміти культурний контекст, медійний дискурс та різні реєстри публіцистичного стилю з його риторичними конвенціями та політичною ангажованістю. Це усвідомлення є особливо важливим під час роботи з текстами, що містять культурну критику або мають на меті вплинути до громадську думку.

Ба більше, досвід перекладу десятків статей з англійської на українську, багато з яких були опубліковані в авторитетних українських медіа, засвідчив, наскільки важливо розвивати міцні дослідницькі навички. Перекладачі повинні ретельно перевіряти факти, імена, покликання та кількісні дані, особливо в актуальних публіцистичних текстах, де точність є не тільки питанням стилю, а й політичної та етичної відповідальності.

У межах навчання практичного перекладу з англійської та німецької мов я спираюся на власний

перекладацький досвід, щоб допомогти студентам розвинути фахові перекладацькі компетенції. У роботу гуртка «Практика письмового перекладу в дії» я також інтегрую ці навички через імерсивне навчання на основі спільної праці студентів над перекладами. Студенти перекладають актуальні тексти, призначені для публікації, що вчить їх дотримуватися жорстких речень, бути відкритим до критики з боку колег-студентів, викладача і редакторів та вміти впоратися з емоційним тиском. Я також навчаю їх користуватися САТ-інструментами, ШІ, текстовими редакторами та онлайнними словниками – навичками, які стали необхідністю у професійній праці з текстами.

Особливу увагу під час навчання письмового перекладу варто приділяти редагуванню, коректурі та здатності надавати та враховувати зауваження. Навички міжособистісного спілкування та рефлексії є важливими для створення високоякісних перекладів та для формування професійної етики, що включає відповідальне ставлення до праці, адаптивність та взаємоповагу. У всьому цьому важливо подолати розрив між штучною ситуацією академічного навчання та вимогами до перекладацької практики в професійному середовищі.

Вплив і сприйняття перекладених текстів.

Переклад формує суспільний дискурс, впливає на громадські настрої. Він може як кидати виклик усталеним уявленням, так і відтворювати панівні ідеології. В умовах тривалої агресивної війни Росії проти України та нашої національної боротьби за суверенітет і культурне самовизначення значення перекладу стає ще більш важливим.

Моя перекладацька праця зосереджена на англомовних текстах, що обговорюють нагальні політичні, культурні та етичні питання. Тому я зазвичай обираю тексти, які можуть зробити значний внесок у суспільну дискусію в Україні, – есеї про політику пам'яті, війну, авторитаризм та роль інтелектуалів у суспільстві. Деякі з них були опубліковані в таких виданнях, як «Критика», «The Claquers» та «Спільне». Вчасно і відповідально перекладена стаття може активно поширюватися, провокувати дискусії і навіть відчутно змінювати рамки публічного дискурсу.

Вплив української версії есею Джереї Еделмена «Що таке глобальна історія сьогодні?», опублікованого на платформі historians.in.ua у 2018 році [1; 32], яскраво демонструє, як переклад може правити за катализатор академічного й публічного дискурсу. Цей переклад цитують у різних сферах: у рецензованих наукових журналах текст обговорюють історики, педагоги, правознавці, філологи, соціологи, зокрема історикinja Ірина Верховцева [8, с. 143], філолог Юрій

Барабаш [4, с. 11–12], педагог Володимир Федорченко, соціолог Павло Федорченко-Кутуєв, правознавиця Наталія Федорченко [29, с. 22]. Також переклад привернув увагу студентів-магістрантів, зокрема, його згадує у своїй магістерській роботі Валентин Мазурок [22, с. 47]. На переклад також покликається мистецтвознавець Ілля Левченко [19, с. 169] у своїй науковій статті про неможливість глобальної історії мистецтва. Згадки знаходимо у публіцистичних статтях, таких як матеріал політичного діяча Володимира Литвина в газеті «Голос України» [21]; а також у повсякденних професійних контекстах, наприклад, у дописі історикinja Наталки Жмуд у фейсбуку [15]. Такий широкий і стійкий резонанс – у різних дисциплінах, жанрах і читацьких середовищах – засвідчує актуальність оригінального тексту та підкреслює роль перекладу у його поширенні, що дозволяє українським науковцям і студентам критично осмислювати глобальну історіографію й активніше долучатися до міжнародних дискусій.

Ще одним прикладом того, як переклад може сприяти науковому діалогу та міждисциплінарній взаємодії, є український переклад есею Йорана Терборна «Мрії та кошмари середніх класів світу», який вперше вийшов у журналі «New Left Review» [46], а я виконав переклад українською для журналу «Спільне» [28]. Цей проєкт запропонувала редакція під час епідемії ковіду, і текст мені видався актуальним і важливим для українського публічного дискурсу в умовах глобальної кризи. Від часу публікації переклад було процитовано в низці академічних статей у різних галузях, зокрема соціологія (Олена Симончук [26, с. 10]), політологія, правознавство та філософія (Олена Горбань [9, с. 144, 149; 10, с. 196, 198]), а також культурологія (Марія Янишин-Прийменко [31, с. 68]). Крім того, текст інтегровано до української статті Вікіпедії про середній клас [25]. Ці згадки – з боку дослідників, пов'язаних із провідними науковими установами, як-от НАН України та Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, – засвідчують широту впливу й актуальність перекладу. Цей випадок добре ілюструє, як переклад тексту, який сам перекладач вважав важливим, може отримати широкий науковий резонанс і сприяти поширенню критичної теорії в українському інтелектуальному середовищі.

Подальшими прикладами того, як переклад сприяє академічній взаємодії, є українські переклади есеїв Мері Моран «Ідентичність і політика ідентичності: культурно-матеріалістична історія» [40; 23] та Ніла Ларсена «Жаргон деколоніальності» [39; 18]. Есей Моран, який вперше з'явився у журналі «Historical Materialism» і був перекладений для «Спільного» у 2020 році, процитувала Валентина Литвин, аспірантка кафедри політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, у своїй статті в журналі «Грааль науки» [20, с. 254], де вона досліджує інституційні та ціннісні підходи

до феномену ідентичності. Есей Ларсена, опублікований в журналі «Catalyst» і перекладений українською у 2024 році, процитувала мистецтвознавиця Софія Король з Інституту народознавства НАН України. У своїй статті в «Народознавчих зошитах» Король [16, с. 1660] використала критику Ларсена щодо риторики деколоніальності для аналізу візуальної культури та політики девестернізації в кримському мистецтвознавстві. Ці випадки демонструють, як доступність подібних текстів українською мовою надає дослідникам критичні аналітичні інструменти, які інакше залишалися б менш досяжними для тих, хто не володіє іноземними мовами на достатньому рівні, підкреслюючи широку педагогічну та інтелектуальну значущість перекладу для академічного й культурного дискурсу.

У своєму викладанні я заохочую студентів розвивати критичне усвідомлення того, як їхні лексичні та стилістичні рішення впливають на сприйняття тексту. Ми зосереджуємося на політично або культурно чутливій термінології, ставлячи перед собою питання: яке ідеологічне навантаження несе той чи інший термін? Як переклад переосмислює або підкріплює позицію автора? Ці дискусії не абстрактні – вони ґрунтуються на реальних наслідках перекладу в насиченому медіа-ландшафті та політично зарядженому середовищі.

Варто уважно стежити за тим, як аудиторія сприймає та осмислює перекладений текст. Оскільки переклади в онлайн-медіа читають, поширюють і обговорюють за допомогою цифрових інструментів, їхній вплив можна визначити за допомогою кількісних показників у соціальних мережах і якісного аналізу дискусій у коментарях і відгуках. Використовуючи цей підхід на заняттях, слід навчати студентів оцінювати вплив їхніх перекладів за допомогою даних про залучення громадськості. Зокрема, на заняттях я демонструю студентам, як сприйняли їхній переклад, і відгук аудиторії править за важливу моральну винагороду та свідчення важливості їхньої праці. Це не тільки вчить студентів вдосконалювати свої професійні навички, а й поглиблює їхнє розуміння перекладу як діалогічного та громадянського акту. Адже переклад – це спосіб брати участь у житті суспільства та публічному дискурсі.

Після перекладу статті Девіда Гребера та Девіда Венгрова для журналу «Спільне» я ознайомився з дослідженнями археолога Девіда Венгрова та вирішив також перекласти його лекцію «Cities before the State in Early Eurasia» [49]. У цій розвідці автор використовував прикметник «Ukrainian» на позначення трипільських поселень. Венгров вживає це слово у географічному сенсі («на території сучасної України»), але я розумів,

що серед української читацької аудиторії є ті, хто ототожнює українців з трипільцями, що є науково суперечливим анахронізмом, тому у своєму перекладі відтворив «Ukrainian sites» як «трипільські поселення». Стаття «Міста до виникнення держави у давній Євразії» [7] знайшла широкий відгук серед української читацької аудиторії, а моє перекладацьке рішення на користь означника «трипільський» замість «український» у деяких ключових місцях тексту, як-от у назві одного з розділів «The Phenomenon of the Ukrainian “Mega-Sites”» (перекл. «Явище трипільських “мегапоселень”») допомогло уникнути зайвих контрверсій, хоча й не завадило прихильникам ідеї про тисячолітню тяглість української культури знайти у тексті поживу для власного бачення. Цікаво, що Девід Венгров хоче бачити у трипільцях людей з сучасним мисленням, тоді як частина українського суспільства намагається архайзувати значення українства, ототожнюючи його з давньою трипільською цивілізацією.

Суб’єктивність і суб’єктність у перекладацькій практиці. У своїй перекладацькій та викладацькій роботі я наголошую на суб’єктивності та суб’єктності перекладача. Перекладачі не можуть залишатися осторонь, а мають брати на себе відповідальність за інтерпретацію тексту та етику його поширення. Можливість буквального, дослівного перекладу публіцистичного тексту є ілюзією. Щоб ефективно спілкуватися з українською аудиторією, перекладач повинен вдаватися до продуманої адаптації – приймати виважені рішення щодо тону, стилю та оформлення тексту, залишаючись при цьому вірним змісту оригіналу.

Інтерпретаційна праця не спотворює вихідний текст, а стає важливою частиною перекладацької діяльності. Саме через власні рішення перекладачі реалізують свою суб’єктність, і я вважаю таку суб’єктність легітимною і необхідною – особливо в політично та культурно чутливих контекстах, де вибір слів може формувати суспільне розуміння та сприйняття.

На заняттях я пропоную студентам самим обирати тексти для перекладу. Вибір відображає їхні інтереси, цінності та політичну свідомість. Я працюю над розвитком свободи вибору, заохочуючи їх бачити себе повноцінними учасниками публічного дискурсу, намагаюся сприяти їхньому становленню як свідомих, критичних і соціально активних перекладачів, розуміючи, що ця праця спрямована на довгостроковий вплив.

У формуванні остаточного варіанту перекладу важливу роль відіграють редактори, які таким чином реалізують власну професійну суб’єктність. Якщо студент усвідомлює це, то прийме виправлення і зауваження з розумінням і вдячністю та водночас зможе захистити власний вибір у випадках, коли редактор випадково помилився або неусвідомлено вибрав хибну стратегію

презентації тексту. Я вчу студентів підходити до редакційної співпраці професійно та з критичним самоусвідомленням. Редактори мають стати для них колегами, співавторами і помічниками, які допоможуть вдосконалити та допрацювати переклад через конструктивний діалог. Водночас я інформую студентів про інституційну динаміку влади, яка регулює видавничу діяльність у медіа: які тексти вважаються цінними, які погляди підсилюються, відсуюються на другий план або замовчуються і як контроль над публікацією впливає на поширення знань.

Визнання перекладачів активними учасниками формування суспільних знань веде до прозорого, інклюзивного розуміння перекладу. Через студентські проекти та власні опубліковані переклади ця праця постає як частина ширшого педагогічного та громадянського бачення: надавати голос, розвивати критичні здібності та зміцнювати демократичний діалог.

Спільнота та переклад як суспільна практика. Переклад – це закорінена у суспільні процеси практика, яка будує спільноту та сприяє діалогу через мовні, культурні та політичні кордони. Переклад є актом солідарності, способом участі в колективному формуванні суспільного життя. У цьому просторі формуються відносини, обговорюються цінності та циркулює знання.

Спільнота відіграє центральну роль у всіх аспектах моєї праці. По-перше, це спільнота професіоналів – перекладачів, редакторів та авторів, чия співпраця, дискусії та спільні стандарти формують кінцевий переклад. Ці відносини вимагають взаємної поваги, критичної відкритості та спільної відданості справі. По-друге, це студентська спільнота, група перекладачів, яку я очолюю і яка складає навчальний колектив. На практичних заняттях з перекладу та на зустрічах гуртка студенти підтримують один одного, редагують чернетки один одного, висловлюють зауваження та отримують їх, несуть спільну відповідальність за якість перекладених текстів. Ця партисипативна горизонтальна модель довела свою ефективність для розвитку професійних навичок та відчуття спільноти.

Коли я переклав українською есей «Дерево знання – це не яблуня і не дуб, а баньян» філософа Джонардона Ганері і повідомив автору про його публікацію на сайті historians.in.ua [11], професор Ганері тепло відгукнувся, подякувавши за переклад і висловивши сподівання, що український читач вважатиме статтю корисною і такою, що спонукає до роздумів, особливо з огляду на його особисті зв'язки з Україною через колишніх колег. Наше спілкування підтвердило цінність перекладу як мосту між текстами та мовами й між людьми та

інтелектуальними спільнотами. Подібний досвід мотивує продовжувати перекладати публіцистику та підтримувати зв'язок з авторами, з багатьма з яких я познайомився завдяки таким проектам і з якими тепер продовжую спілкування.

Перекладацька робота не закінчується на етапі публікації. Перекладач публіцистичних текстів працює для ширшої спільноти: для сучасної аудиторії, яка сприймає текст і відгукується на нього. Спільнота читачів – обізнаних, допитливих і критично налаштованих – обговорює переклади в коментарях, соціальних мережах та онлайн-форумах. Їхня реакція дає зворотний зв'язок і мотивацію, а також нагадує, що переклад здатен стати частиною публічної дискусії. З другого боку, існує спільнота освітян, журналістів та активістів, які використовують переклади у своїй професійній діяльності. Якісний переклад зближує ці спільноти, діяльність яких дозволяє всебічно осмислити авторський текст.

Варто навчати студентів-перекладачів мислити себе як культурних посередників. Їхні переклади можуть будувати довіру між медіа та їхньою аудиторією, відкривати нові перспективи в публічних дискусіях та сприяти емпатії попри відмінності. Тож перекладацька діяльність узгоджується з ширшим проектом громадянської активності. Такий підхід до перекладацької освіти та перекладу як активізму, який сформулювала, серед інших, Марія Тимочко [47], підкреслює роль перекладача у відстоюванні соціальної справедливості та міжкультурного порозуміння. Отже, переклад – це спосіб створити спільноту на багатьох рівнях, залучивши до неї тих, хто перекладає, викладає, читає та навчається.

Інституційні партнерства. Крім співпраці з українськими виданнями, у рамках діяльності студентського перекладацького гуртка вдалося налагодити стійке партнерство з німецьким онлайн-журналом «Demokratischer Salon» і його редактором, літературознавцем за фахом, Норбертом Райхелем. Співпраця з німецьким колегою розпочалась зі студентського перекладу рецензії німецької політологині Урсулі Штарк Урестаразу [45] на книжку Станіслава Асєєва «Світлий шлях: історія одного концтабору» [3]. Студенти в рамках праці гуртка «Практика письмового перекладу в дії» виконали переклад з німецької, а я запропонував часопису «Критика» опублікувати цю рецензію. Оскільки потрібен був дозвіл від редакції «Demokratischer Salon», ми познайомилися з його редактором, а також з авторкою Урсулою Штарк Урестаразу, яка була дуже рада побачити свою рецензію українською мовою [30]. Текст також прочитав Станіслав Асєєв, який у фейсбуку написав: «Дякую пані Урсулі за глибоку рецензію на “Світлий шлях: історія одного концтабору” – та всім, хто долучився до перекладу її роботи українською» [2]. Український переклад знайшов багато читачів, а ми продовжили співпрацю з онлайн-журналом

«Demokratischer Salon» і Норбертом Райхелем, який дозволив студентам перекладати та публікувати будь-які статті журналу українською, а також почав перекладати деякі важливі тексти з української німецькою. Відтоді було опубліковано десятки студентських перекладів німецьких текстів з журналу «Demokratischer Salon», а журнал продовжує знайомити німецьку читацьку аудиторію з українським публічним дискурсом. Відтоді триває тісна співпраця з Райхелем над створенням простору, в якому переклад править за форму транскордонної солідарності, культурного діалогу та розширення навчальних можливостей для студентів. На сайті журналу зазначається: «Вибрані тексти “Demokratischer Salon” перекладають українською мовою. Перекладачі – молоді германісти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова під керівництвом Павла Шопіна. Переклади зазвичай публікуються в українських медіа “Експеримент” та “Критика”. “Demokratischer Salon”, у свою чергу, публікує тексти українських авторів, наприклад, рецензії на театральні постановки в Україні та корисні оглядові матеріали для кращого розуміння ситуації» [41].

Переклади студентів публікуються у відомих українських онлайн-медіа, зокрема на культурному порталі «Експеримент» (головний редактор Герман Гошкадор), в інтелектуальному журналі «Критика» (редактори Юлія Бентя, Богдана Матіяш, Олег Коцюба), журналі соціальної критики «Спільне» (редактори Оксана Дутчак, Тарас Білоус, Максим Шумаков, Наталія Ломоносова, Ярослав Ковальчук, Марія Соколова, раніше Вікторія Мулявка й Олександр Кравчук) та онлайн видання про класичну музику «The Claquers» (редакторка Тетяна Новицька). Завдяки цій співпраці студенти беруть участь у творенні складного, інтелектуально насиченого україномовного контенту. Вони перекладають таких авторів, як Лариса Бабій, Меган Баскі, Фриц Гайдорн, Григорій Грабович, Славой Жижек, Амелія Лукс, Маркус Матюль, Маркус Мекель, Саймон Пірані, Майкл Рейсмен, Андреас Умланд, Кристофер Форд, Чонхун Чхве, Пауль Шефер, Антон Шеховцов, – постатей, чиї тексти спонукають до осмислення філософської складності, теоретичних нюансів і віддалених культурних контекстів.

Переклад стає платформою для побудови транснаціональних спільнот. Колективна робота перекладачів, редакторів та авторів розширює охоплення та вплив соціально значущого контенту. Навколо кожного перекладу часто утворюються онлайн-спільноти – через коментарі, форуми читачів та соціальні мережі – формуючи динамічні простори для міжкультурного обміну. Я вважаю це одним

із найпотужніших аспектів нашої роботи: переклад як акт солідарності, що будує мережі підтримки та порозуміння через мовні та національні кордони.

Ба більше, переклад у цій моделі має подвійну освітню мету. З одного боку, він сприяє громадській освіті, роблячи глобальні дебати доступними для українських читачів. З другого боку, він сприяє розвитку ініціативності студентів та їхньому професійному зростанню. Адже мета навчання – підготувати технічно компетентних перекладачів та допомогти сформуванню етично залучених, культурно освічених і соціально свідомих особистостей, які бачать себе учасниками процесу створення знань і сенсів. Студенти мають усвідомити, що переклад – це не лише академічне чи професійне завдання, а й життєво важлива громадянська практика, здатна об'єднати людей через кордони завдяки спільним ідеям і спільному почуттю мети.

Тематичне різноманіття перекладеного контенту. Переклад публіцистичних текстів дозволяє залучати до освітнього процесу різні сфери людського життя. Тексти, над якими працювали студенти та я, охоплюють політичну теорію, деколоніальну критику, технологічні інновації, соціальну справедливість, мистецтво тощо. У моєму перекладі було опубліковано есеї на такі теми, як погляд на російсько-українську війну з боку Глобально Півдня (Челсі Нгок Мін Нгуєн), філософські пастки «деколоніального жаргону» (Ніл Ларсен), аналіз Едварда Саїда палестинського питання (Тоні Джадт), життя соціальних працівниць у часи війни (Наталія Ломоносова), український оркестр морської піхоти в російському полоні (Тетяна Новицька), угода про надра між Україною і США (Марина Ларіна) та дилеми технологічної політики для сучасної лівиці (Ілляс Ахмедов). Тільки за 2023/24 та 2024/25 навчальні роки було опубліковано понад 50 моїх перекладів у провідних українських медіа: «Спільне», «Критика», «The Claquers» та «Експеримент».

Тематичний діапазон перекладів студентів є настільки ж широким і яскравим. За ці ж два навчальні роки вони виконали понад 150 перекладів есеїв про штучний інтелект, зміну клімату, філософські парадокси, гендер і медіа, художні експерименти тощо. Ці переклади допомагають студентам розвивати дослідницькі, редакційні та аналітичні навички, готуючи їх до змістовної роботи зі складними текстами та різноманітною аудиторією.

Такий широкий тематичний діапазон дозволяє і мені, і моїм студентам використовувати переклад як інструмент промоції міждисциплінарних досліджень, критичного мислення та громадянської активності. Це підтверджує моє переконання, що в широкому значенні переклад є формою просвітницької діяльності, яка сприяє професійному зростанню студентів і політичній свідомості читачів.

Визнання перекладацького внеску. Прозорість і визнання є центральними елементами моєї етики перекладу. Я свідомо прагну вказати всіх, хто брав участь у кожному проєкті – від студентів-перекладачів і редакторів до авторів оригінальних текстів та інституційних партнерів. У своїх презентаціях і публікаціях я включаю детальні відомості про авторство, оскільки вважаю переклад колективним інтелектуальним і етичним зусиллям. Ця практика протидіє поширеній маргіналізації перекладачів у видавничому світі, де їхні імена часто замовчуються. Висуваючи на перший план внесок студентів та колег, я прагну сприяти розвитку культури відповідальності, взаємної поваги та спільної власності. Ця практика має також педагогічний характер: вона вчить студентів визнавати спільний характер створення знань та важливість інтелектуальної чесності. Наші проєкти включають широкий і різноманітний список українських і зарубіжних учасників, що відображає плюралістичний етос, який лежить в основі перекладацької практики.

Залучаючи студентів до безпосередньої взаємодії з авторами, редакторами та читачами, я також прагну наблизити їх до світу академічних та журналістських публікацій. Студенти мають бачити себе повноправними учасниками публічного дискурсу – людьми, чия робота має значення і чий імена заслуговують на визнання.

Фіксування результатів перекладацької праці. Станом на червень 2025 року я задокументував загалом 416 перекладів студентів публіцистичних та наукових текстів [44] – результат, який свідчить як про масштаб, так і про стійкість розробленої мною програми перекладацької практики. Від 2018 року понад 100 моїх власних перекладів – від популярної журналістики до академічних есеїв – було опубліковано в різних медіа. Ці переклади були виконані українською, англійською, німецькою, а також російською мовою – до початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Я ретельно веду облік опублікованих перекладів від 2018 року для визначення продуктивності праці, а також як своєрідний матеріал для перекладознавчих досліджень. Кожен текст стає педагогічним артефактом –

чимось, до чого майбутні студенти та викладач можуть повернутися, щоб проаналізувати та зробити висновки. Цей накопичувальний архів підкріплює моє бачення перекладу як емергентної, історично обумовленої практики, що відображає мінливі освітні цілі та соціальні проблеми.

Підтримуючи та поширюючи ці записи, я прагну поєднати академічну відповідальність із публічною активністю. Архів перекладів відображає індивідуальні та інституційні культурно-освітні зусилля та може правити за ресурс для майбутніх досліджень у галузі педагогіки перекладу, медійного дискурсу та сприйняття ідей через мовні та культурні кордони. Для мене це також спосіб показати, що переклад може дати суспільству, коли його визнають як публічну, етичну та інтелектуальну практику.

Висновки. Дослідження в галузі перекладознавства та перекладацької практики ґрунтується на переконанні, що переклад – це суспільно значуща, етично обґрунтована професійна діяльність. Викладаючи, співпрацюючи з редакціями та студентами, я прагну поєднати фаховий вишкіл зі свідомою громадянською орієнтацією, позиціонуючи перекладачів як мовних професіоналів та продуцентів знань і культурних посередників. У час, позначений війною, інформаційним перенасиченням та культурною маргіналізацією, роль перекладача видається як ніколи важливою: це людина, яка допомагає підтримувати демократичний дискурс, прояснювати спірні істини та будувати мости попри лінгвістичні та ідеологічні розбіжності.

Розглянута у статті педагогічна модель ґрунтується на співпраці, прозорості та громадській залученості. Я прагну створити простір, де студенти вчать перекладати та бачать себе учасниками суспільного життя, здатними формувати дискусії, кидати виклик поширеним стереотипам і робити внесок у ширші культурні та інтелектуальні рухи. Модель може бути адаптована до різних освітніх умов, завдяки чому переклад стає нагальною потребою як громадянський та політичний акт.

Зрештою, переклад – це один з дієвих інструментів реалізації суб'єктності і розбудови спільнот. Він об'єднує людей, поширює цінності та створює простір для більш інклюзивного та плюралістичного майбутнього.

Список використаної літератури

1. Адельман Дж. Що таке глобальна історія сьогодні / перекл. з англ. П. Шопін. *historians.in.ua*. 04.02.2018. URL: www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2387-dzheremi-adelman-shcho-take-globalna-istoriya-sogodni (дата звернення: 25.06.2025)
2. Асєєв С. Пост у фейсбуку. *Facebook*. 09.05.2023. URL: <https://www.facebook.com/stanislav.aseyev/posts/pfbid02s8KbnT3zxTXjKhEKiodRKfpefsfD4RRWk9SRxmZZ64qiKFSomNvjzPbYSbi8USBV1> (дата звернення: 02.06.2025)
3. Асєєв, С. Світлий шлях: історія одного концтабору / пер. з рос. В. Страх. – Львів : Вид-во Старого Лева, 2020. 448 с.
4. Барабаш Ю. Чуже–Інакше–Своє. Етнокультурне пограниччя: концептуальний, типологічний та ситуативний аспекти // *Слово і Час*. 2020. № 2 (710). С. 3–32. <https://doi.org/10.33608/0236-1477.2020.02.3-32>

5. Бедрій М. Чому право не існує без його історії? *Юридична газета*. 14.03.2024. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/chomu-pravo-ne-isnuje-bez-yogo-istoriyi.html> (дата звернення: 25.06.2025)
6. Бень Б. Т. Джерела позитивної свободи в Україні: інтеграція ідеалістичного і матеріалістичного підходів : робота на здобуття академічного звання бакалавр філології / наук. кер. О. С. Єремєєв ; Національний університет «Києво-Могилянська Академія». Київ, 2018. 142 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/679b1f64-1111-48fa-808b-096536bab488/content> (дата звернення: 25.06.2025)
7. Венгров Д. Міста до виникнення держави у давній Євразії / перекл. з англ. П. Шопін. *Спільне*. 25.03.2019. <https://commons.com.ua/uk/mista-do-viniknennya-derzhavi-v-davnij-yevraziyi/> (дата звернення: 25.06.2025)
8. Верховцева І. Г. Глобальна історія: контури дослідницького поля. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2021. Т. 32 (71). № 4. С. 139–146. <https://doi.org/10.32838/2663-5984/2021/4.21>
9. Горбань О. Демократія у глобальному й національному дискурсах. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2024. № 3 (62). С. 143–157. <https://doi.org/10.21564/2663-5704.62.310729>
10. Горбань О. Критерії оцінювання політичних еліт у сучасних демократичних політичних процесах. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2024. Випуск 56. С. 195–202. <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.56.22>
11. Ганері Дж. Дерево знання – це не яблука і не дуб, а баньян / перекл. з англ. П. Шопін. *historians.in.ua*. 09.03.2018. URL: www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2428-dzhornadon-ganeri-derevo-znannya-tse-ne-yablunya-i-ne-dub-a-banyan (дата звернення: 25.06.2025)
12. Гребер Д., Венгров Д. Як змінити хід історії людства? (принаймні ту її частину, що вже відбулася) / перекл. з англ. П. Шопін. *Спільне*. 15.05.2018. URL: <https://commons.com.ua/en/yak-zminiti-hid-istoriyi-lyudstva-prinajmni-tu-yiyi-chastinu-sho-vzhe-vidbulasya/> (дата звернення: 25.06.2025)
13. Еделмен Дж. Війна образів / перекл. з англ. А. Коваленко. *Критика*. 2025. № 3–4. С. 12–19. URL: <https://m.krytyka.com/ua/articles/viina-obraziv> (дата звернення: 25.06.2025)
14. Еделмен Дж. Чому ідея про остаточний занепад світу така небезпечна / перекл. з англ. П. Шопін. *Критика*. 2018. 3–4. С. 15–17. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/chomu-ideya-pro-ostatochnyy-zanepad-svitu-taka-nebezpechna> (дата звернення: 25.06.2025)
15. Жмуд Н. Пост у Фейсбуку. *Facebook*. 09.02.2018. URL: <https://www.facebook.com/natala.zmud.2025/posts/pfbid02RUDxFfPq9hxLfzr8Tf2SmSEQHhGVLNRmXE8TLXKPynqN363X1i8kSbTdN58UL2gPl> (дата звернення: 25.06.2025).
16. Король С. Кримський пейзаж В. А. Овсійчука. Мистецтво як інструмент деколонізації: історія одного листа. *Народознавчі зошити*. 2024. № 6 (180). С. 1659–1666. <https://doi.org/10.15407/nz2024.06.1659>
17. Кудав Б. Чому Грузія хоче називатися Сакартвело? *Читомо*. 17.07.2023. URL: <https://chytomo.com/chomu-hruziiia-khoche-nazyvatysia-sakartvelo/> (дата звернення: 25.06.2025)
18. Ларсен Н. Жаргон деколоніальності. *Спільне*. 15.07.2024. URL: <https://commons.com.ua/uk/zhargon-dekolonialnosti/> (дата звернення: 25.06.2025)
19. Левченко І. «Нічого нового»: ще раз про неможливість глобальної історії мистецтва. *Текст і образ: актуальні проблеми історії мистецтва*. 2022. Вип. 1 (13). С. 62–72. <https://doi.org/10.17721/2519-4801.2022.1.13>
20. Литвин В. Інституційний та ціннісний рівні аналізу феномена ідентичності. *Грааль науки*. 2021. № 6. С. 254–258. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.25.06.2021.044>
21. Литвин В. Історія як інструмент політики (на прикладі однієї законодавчої ініціативи). *Голос України*. 27.02.2018. URL: <https://www.golos.com.ua/article/300289> (дата звернення: 25.06.2025)
22. Мазурок В. В. Розвиток публічної історії в незалежній Україні : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец 032 Історія та археологія / наук. кер. О. В. Разиграєв ; Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 87 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/26503> (дата звернення: 25.06.2025)
23. Моран М. Ідентичність і політика ідентичності: культурно-матеріалістична історія / перекл. з англ. П. Шопін. *Спільне*. 02.09.2020. <https://commons.com.ua/uk/identichnist-i-politika-identichnosti-kulturno-materialistichna-istoriya/> (дата звернення: 25.06.2025)
24. Сабурова Д., Арошвілі А., Шенгелія М. Місцеві громади та робітничі рухи під загрозою у Сакартвело: інтерв'ю з лівими активістками / перекл. з англ. П. Шопін. *Спільне*. 06.08.2024. URL: <https://commons.com.ua/uk/intervyu-z-gruzinskimi-aktivistkami/> (дата звернення: 25.06.2025)
25. Середній клас. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Середній_клас (дата звернення: 25.06.2025)
26. Симончук О. Соціально-статусні самооцінки українців: зміни в часі (2009–2019). *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2021. № 1. С. 5–24. <https://doi.org/10.15407/sociology2021.01.005>
27. Скривенер А., Форд К. Сакартвело на роздоріжжі / перекл. з англ. О. Федорова. *Критика*. Липень, 2024. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/sakartvelo-na-rozdorizhzi> (дата звернення: 25.06.2025)
28. Терборн, Й. Мрії та кошмари середніх класів світу / перекл. з англ. П. Шопін. *Спільне*. 17.09.2020. <https://commons.com.ua/uk/mriyi-ta-koshmari-serednih-klasiv-svitu/> (дата звернення: 25.06.2025)
29. Федорченко В. К., Федорченко-Кутуєв П. В., Федорченко Н. В., Василець О. І. Постковідне відновлення та нові виклики глобального світу: туризм як інструмент економічного відродження та модернізації. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2022. Випуск 1(53). С. 20–28. [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2022.1\(53\).261103](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2022.1(53).261103)
30. Штарк Урестарзу У. За межею людяності / перекл. з нім. В. Пенковська, Я. Полторака, К. Хоменко. *Критика*. 2023. № 3–4. С. 18–21. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/za-mezheiu-liudianosty> (дата звернення: 02.06.2025)

31. Янишин-Прийменко М. Творча біографія Марії Шимановської у контексті проблеми ідентичності. *Вісник: Українські культурологічні студії*. 2023. № 1 (12). С. 68–74. [https://doi.org/10.17721/UCS.2023.1\(12\).15](https://doi.org/10.17721/UCS.2023.1(12).15)
32. Adelman A. Is global history still possible, or has it had its moment? *Aeon*. 02.03.2017. <https://aeon.co/essays/is-global-history-still-possible-or-has-it-had-its-moment> (access date: 26.06.2025)
33. Adelman A. Why the idea that the world is in terminal decline is so dangerous. *Aeon*. 01.11.2017. <https://aeon.co/ideas/why-the-idea-that-the-world-is-in-terminal-decline-is-so-dangerous> (access date: 26.06.2025)
34. Adelman J. Does photography make us act or inure us to despair. *Aeon*. 13.09.2017. <https://aeon.co/essays/does-photography-make-us-act-or-inure-us-to-despair> (access date: 26.06.2025)
35. Adelman J. Ukraine's Image War. *Krytyka*. February, 2025. <https://m.krytyka.com/en/articles/ukraines-image-war> (access date: 26.06.2025)
36. Baker, M. Translation and conflict: A narrative account. 2nd ed. Routledge, 2018. 226 p. <https://doi.org/10.4324/9780429438240>
37. Ford C., Scrivener A. Georgia at the Crossroads. *Krytyka*. July, 2024. URL: <https://krytyka.com/en/articles/sakartvelo-na-rozdorizhzhii> (access date: 26.06.2025)
38. Graeber D., Wengrow D. How to change the course of human history (at least, the part that's already happened). *Eurozine*. 02 March 2018. URL: <https://www.eurozine.com/change-course-human-history/> (access date: 26.06.2025)
39. Larsen N. The Jargon of Decoloniality. *Catalyst*. 2022. Vol. 6, No. 2. P. 52–77. URL: <https://catalyst-journal.com/2022/09/the-jargon-of-decoloniality> (access date: 26.06.2025)
40. Moran M. Identity and Identity Politics: A Cultural Materialist History. *Historical Materialism*. 2018. Vol. 26. № 2. P. 21–45. URL: <https://www.historicalmaterialism.org/article/identity-and-identity-politics/> (access date: 26.06.2025)
41. Reichel N. Wer wir sind. *Demokratischer Salon*. 16.04.2025. <https://demokratischer-salon.de/wer-wir-sind/> (Zugriff am: 26.06.2025)
42. Saburova D., Aroshvili A., Shengelia M. Local Communities and Labor Movements Under Threat in Sakartvelo: Interview with Left Activists. *Commons*. 06.08.2024. URL: <https://commons.com.ua/en/intervyu-z-gruzinskimi-aktivistkami/> (access date: 26.06.2025)
43. Shopin P. Rough, smooth or deep: why the sound of a voice is multisensory. *Aeon*. 15.11.2017. <https://aeon.co/ideas/rough-smooth-or-deep-why-the-sound-of-a-voice-is-multisensory> (access date: 26.06.2025)
44. Shopin P. Since 2018 students in my classes have translated the following articles from English into Ukrainian and Russian languages : post. X. 22.10.2021. <https://x.com/PavloShopin/status/1451521301693276182> (access date: 26.06.2025)
45. Stark Urrestarazu U. Isolation: Stanislav Aseyev über das Konzentrationslager am Hellen Weg im Donbass. *Demokratischer Salon*. 09.02.2023. URL: <https://demokratischer-salon.de/beitrag/isolation/> (Zugriff am: 26.06.2025)
46. Therborn G. Dreams and Nightmares of the World's Middle Classes. *New Left Review*. 2020. № 124. pp. 63–87. URL: <https://newleftreview.org/issues/ii124/articles/goran-therborn-dreams-and-nightmares-of-the-world-s-middle-classes> (access date: 26.06.2025)
47. Tymoczko M. Translation, resistance, activism. Amherst: University of Massachusetts Press, 2010. 299 p.
48. Venuti L. The translator's invisibility: A history of translation. London: Routledge, 1995. 353 p.
49. Wengrow D. Cities before the State in Early Eurasia. Halle (Saale): Max Planck Institute for Social Anthropology, 2015. URL: https://www.eth.mpg.de/4091237/2015_Goody_Lecture.pdf (access date: 26.06.2025)

Надійшла до редакції 28 липня 2025 р.

Переглянута 20 вересня 2025 р.

Прийнята до друку 28 вересня 2025 р.

Опублікована 30 грудня 2025 р.

References

1. Adelman, J. (2018, February 4). *Shcho take hlobalna istoriia sohodni* [What is global history now?] (Trans. from English by P. Shopin). *historians.in.ua*. Retrieved June 25, 2025, from <http://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2387-dzheremi-adelman-shcho-take-globalna-istoriya-sogodni> [in Ukrainian]
2. Asieiev, S. (2023, May 9). *Facebook post*. Facebook. Retrieved June 2, 2025, from <https://www.facebook.com/stanislav.aseyev/posts/pfbid02s8KbnT3zxTXjKhEKiodRKfpefsfD4RRWk9SRxmZZ64qiKFSomNvjzPbYSbi8USBVl> [in Ukrainian]
3. Asieiev, S. (2020). *Svitlyi shliakh: istoriia odnogo kontsaboru* [The Torture Camp on Paradise Street] (Trans. from Russian by V. Strakh). Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva. [in Ukrainian]
4. Barabash, Yu. (2020). Chuzhe–Inakshe–Svoie. Etnokulturne pohranychchia: kontseptualnyi, tipolohichniy ta sytuatyvnyi aspekty [The Foreign–The Other–The Self. Ethnocultural borderlands: Conceptual, typological, and situational aspects]. *Slovo i Chas*, 2(710), 3–32. <https://doi.org/10.33608/0236-1477.2020.02.3-32> [in Ukrainian]
5. Bedrii, M. (2024, March 14). Chomu pravo ne isnuie bez yoho istorii? [Why law cannot exist without its history?]. *Yurydychna hazeta*. Retrieved June 25, 2025, from <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/chomu-pravo-ne-isnuie-bez-yogo-istoriyi.html> [in Ukrainian]
6. Ben, B. T. (2018). *Dzherela pozytyvnoi svobody v Ukraini: Intehratsiia idealistychnoho i materialistychnoho pidkhodiv* [Sources of positive freedom in Ukraine: Integration of idealist and materialist approaches] (Bachelor's thesis, National University of Kyiv-Mohyla Academy; Supervisor: O. S. Yermieiev). Retrieved June 25, 2025, from <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/679b1f64-1111-48fa-808b-096536bab488/content> [in Ukrainian]

7. Wengrow, D. (2019, March 25). *Mista do vynyknennia derzhavy u davnii Yevrazii* [Cities before the state in early Eurasia] (Trans. from English by P. Shopin). *Commons*. Retrieved June 25, 2025, from <https://commons.com.ua/uk/mista-do-vynyknennia-derzhavy-v-davnij-yevraziyi/> [in Ukrainian]
8. Verkhovtseva, I. H. (2021). Hlobalna istoriia: kontury doslidnytskoho polia [Global history: Outlines of a research field]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Istorychni nauky*, 32(4), 139–146. <https://doi.org/10.32838/2663-5984/2021/4.21> [in Ukrainian]
9. Horban, O. (2024). Demokratsiia u hlobalnomu i natsionalnomu dyskursakh [Democracy in global and national discourses]. *Visnyk Natsionalnoho yurydychnoho universytetu imeni Yaroslava Mudroho. Serii: Filosofiia, filosofiia prava, politychni nauky, sotsiologiia*, 3(62), 143–157. <https://doi.org/10.21564/2663-5704.62.310729> [in Ukrainian]
10. Horban, O. (2024). Kryterii otsiniuvannia politychnykh elit u suchasnykh demokratychnykh politychnykh protsesakh [Criteria for evaluating political elites in contemporary democratic political processes]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filosofsk'o-politychni studii*, 56, 195–202. <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.56.22> [in Ukrainian]
11. Ganeri, J. (2018, March 9). *Derevo znannia – tse ne iablunia i ne dub, a ban'ian* [The tree of knowledge is not an apple tree or an oak, but a banyan] (Trans. from English by P. Shopin). *historians.in.ua*. Retrieved June 25, 2025, from <http://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2428-dzhornadon-ganeri-derevo-znannia-tse-ne-yablunya-i-ne-dub-a-banyan> [in Ukrainian]
12. Graeber, D., & Wengrow, D. (2018, May 15). *Yak zminyty khid istorii liudstva? (prynaimni tu ii chastynu, shcho vzhe vidbulasia)* [How to change the course of human history (at least, the part that's already happened)] (Trans. from English by P. Shopin). *Commons*. Retrieved June 25, 2025, from <https://commons.com.ua/en/yak-zminyty-hid-istoriyi-liudstva-prynaimni-tu-yii-chastynu-sho-vzhe-vidbulasya/> [in Ukrainian]
13. Adelman, J. (2025). *Viina obraziv* [Image War] (Trans. from English by A. Kovalenko). *Krytyka*, 3–4, 12–19. Retrieved June 25, 2025, from <https://m.krytyka.com/ua/articles/viina-obraziv> [in Ukrainian]
14. Adelman, J. (2018). Chomu ideia pro ostatochnyi zanepad svitu taka nebezpechna [Why the idea that the world is in terminal decline is so dangerous] (Trans. from English by P. Shopin). *Krytyka*, 3–4, 15–17. Retrieved June 25, 2025, from <https://krytyka.com/ua/articles/chomu-ideya-pro-ostatochnyy-zanepad-svitu-taka-nebezpechna> [in Ukrainian]
15. Zhmud, N. (2018, February 9). *Facebook post*. Facebook. Retrieved June 25, 2025, from <https://www.facebook.com/natala.zmud.2025/posts/pfbid02RUDxFfPq9hLzr8Tf2SmSEQHhGVLNRmXE8TLXKPynqN363X1i8kSbTdN58UL2gPl> [in Ukrainian]
16. Korol, S. (2024). Krymskyi peizazh V. A. Ovsiihuka. Mystetstvo yak instrument dekolonizatsii: istoriia odnogo lysta [Volodymyr Ovsiihuk's Crimean landscape. Art as a decolonial weapon: The story of one letter]. *Narodoznavchi zoshyty*, 6(180), 1659–1666. <https://doi.org/10.15407/nz2024.06.1659> [in Ukrainian]
17. Kudava, B. (2023, July 17). Chomu Hruziiia khoche nazyvatysia Sakartvelo? [Why does Georgia want to be called Sakartvelo?]. *Chytomo*. Retrieved June 25, 2025, from <https://chytomo.com/chomu-hruziiia-khoche-nazyvatysia-sakartvelo/> [in Ukrainian]
18. Larsen, N. (2024, July 15). *Zhargon dekolonialnosti* [The jargon of decoloniality]. *Commons*. Retrieved June 25, 2025, from <https://commons.com.ua/uk/zhargon-dekolonialnosti/> [in Ukrainian]
19. Levchenko, I. (2022). “Nichoho novoho”: shche raz pro nemozhlyvist' hlobalnoi istorii mystetstva [“Nothing new”: Once again on the impossibility of a global history of art]. *Text and Image: Essential Problems in Art History*, 1(13), 62–72. <https://doi.org/10.17721/2519-4801.2022.1.13> [in Ukrainian]
20. Lytvyn, V. (2021). Instytutsiinyi ta tsinnisnyi rivni analizu fenomena identychnosti [Institutional and value-based levels of analysis of the phenomenon of identity]. *Hraal nauky*, 6, 254–258. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.25.06.2021.044> [in Ukrainian]
21. Lytvyn, V. (2018, February 27). Istoriiia yak instrument polityky (na prykladi odniei zakonodavchoi initsiatyvy) [History as a political tool: The case of one legislative initiative]. *Holos Ukrainy*. Retrieved June 25, 2025, from <https://www.golos.com.ua/article/300289> [in Ukrainian]
22. Mazurok, V. V. (2024). *Rozvytok publichnoi istorii v nezalezhnii Ukraini* [Development of public history in independent Ukraine] (Master's thesis, Lesia Ukrainka Volyn National University; Supervisor: O. V. Razyhraiev). Retrieved June 25, 2025, from <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/26503> [in Ukrainian]
23. Moran, M. (2020, September 2). *Identychnist i polityka identychnosti: kulturno-materialistychna istoriia* [Identity and identity politics: A cultural materialist history] (Trans. from English by P. Shopin). *Commons*. Retrieved June 25, 2025, from <https://commons.com.ua/uk/identychnist-i-politika-identychnosti-kulturno-materialistychna-istoriya/> [in Ukrainian]
24. Saburova, D., Aroshvili, A., & Shengelia, M. (2024, August 6). *Mistsevi hromady ta robitnychi rukhy pid zahrozoiu u Sakartvelo: interv'iu z livymy aktyvistkamy* [Local communities and labor movements under threat in Georgia: Interview with leftist activists] (Trans. from English by P. Shopin). *Commons*. Retrieved June 25, 2025, from <https://commons.com.ua/uk/intervyu-z-gruzinskimi-aktivistkami/> [in Ukrainian]
25. *Serednii klas* [Middle class]. (n.d.). *Wikipedia*. Retrieved June 25, 2025, from https://uk.wikipedia.org/wiki/Середній_клас [in Ukrainian]
26. Symonchuk, O. (2021). Sotsialno-statusni samoatsinky ukraintsiv: zminy v chasi (2009–2019) [Subjective social statuses of the Ukrainians: Changes over time (2009–2019)]. *Sociology: Theory, Methods, Marketing*, 1, 5–24. <https://doi.org/10.15407/sociology2021.01.005> [in Ukrainian]
27. Skryvener, A., & Ford, C. (2024, July). *Sakartvelo na rozdorizhzi* [Sakartvelo at the crossroads] (Trans. from English by O. Fedorova). *Krytyka*. Retrieved June 25, 2025, from <https://krytyka.com/ua/articles/sakartvelo-na-rozdorizhzi> [in Ukrainian]
28. Therborn, J. (2020, September 17). *Mrii ta koshamary serednikh klasiv svitu* [Dreams and nightmares of the world's middle classes] (Trans. from English by P. Shopin). *Commons*. Retrieved June 25, 2025, from <https://commons.com.ua/uk/mriyi-ta-koshmari-serednih-klasiv-svitu/> [in Ukrainian]

29. Fedorchenko, V. K., Fedorchenko-Kutuiev, P. V., Fedorchenko, N. V., & Vasylets, O. I. (2022). Postkovidne vidnovlennia ta novi vyklyky hlobalnoho svitu: turyzm yak instrument ekonomichnoho vidrodzhennia ta modernizatsii [Post-COVID recovery and new challenges of the global world: Tourism as a tool for economic revitalization and modernization]. *Visnyk NTUU "KPI": Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*, 1(53), 20–28. [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2022.1\(53\).261103](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2022.1(53).261103) [in Ukrainian]
30. Stark Urrestarazu, U. (2023). Za mezheiu liudianosti [Beyond humanity] (Trans. from German by V. Penkovska, Ya. Poltorak, & K. Khomenko). *Krytyka*, 3–4, 18–21. Retrieved June 2, 2025, from <https://krytyka.com/ua/articles/za-mezheiu-liudianosti> [in Ukrainian]
31. Yanyshyn-Pryimenko, M. (2023). Tvorchia bihrafiiia Marii Shymanovskoi u konteksti problemy identychnosti [The creative biography of Maria Szymanowska in the context of the problem of identity]. *Visnyk: Ukrainski kulturnolohichni studii*, 1(12), 68–74. [https://doi.org/10.17721/UCS.2023.1\(12\).15](https://doi.org/10.17721/UCS.2023.1(12).15) [in Ukrainian]
32. Adelman, A. (2017, March 2). Is global history still possible, or has it had its moment? *Aeon*. Retrieved June 26, 2025, from <https://aeon.co/essays/is-global-history-still-possible-or-has-it-had-its-moment>
33. Adelman, A. (2017, November 1). Why the idea that the world is in terminal decline is so dangerous. *Aeon*. Retrieved June 26, 2025, from <https://aeon.co/ideas/why-the-idea-that-the-world-is-in-terminal-decline-is-so-dangerous>
34. Adelman, J. (2017, September 13). Does photography make us act or inure us to despair. *Aeon*. Retrieved June 26, 2025, from <https://aeon.co/essays/does-photography-make-us-act-or-inure-us-to-despair>
35. Adelman, J. (2025, February). Ukraine's image war. *Krytyka*. Retrieved June 26, 2025, from <https://m.krytyka.com/en/articles/ukraines-image-war>
36. Baker, M. (2018). *Translation and conflict: A narrative account* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429438240>
37. Ford, C., & Scrivener, A. (2024, July). Georgia at the crossroads. *Krytyka*. Retrieved June 26, 2025, from <https://krytyka.com/en/articles/sakartvelo-na-rozdorizhzi>
38. Graeber, D., & Wengrow, D. (2018, March 2). How to change the course of human history (at least, the part that's already happened). *Eurozine*. Retrieved June 26, 2025, from <https://www.eurozine.com/change-course-human-history/>
39. Larsen, N. (2022). The jargon of decoloniality. *Catalyst*, 6(2), 52–77. <https://catalyst-journal.com/2022/09/the-jargon-of-decoloniality>
40. Moran, M. (2018). Identity and identity politics: A cultural materialist history. *Historical Materialism*, 26(2), 21–45. Retrieved June 26, 2025, from <https://www.historicalmaterialism.org/article/identity-and-identity-politics/>
41. Reichel, N. (2025, April 16). Wer wir sind [Who we are]. *Demokratischer Salon*. Retrieved June 26, 2025, from <https://demokratischer-salon.de/wer-wir-sind/> [in German]
42. Saburova, D., Arshvili, A., & Shengelia, M. (2024, August 6). Local communities and labor movements under threat in Sakartvelo: Interview with left activists. *Commons*. Retrieved June 26, 2025, from <https://commons.com.ua/en/intervyu-z-gruzinskimi-aktivistkami/>
43. Shopin, P. (2017, November 15). Rough, smooth or deep: Why the sound of a voice is multisensory. *Aeon*. Retrieved June 26, 2025, from <https://aeon.co/ideas/rough-smooth-or-deep-why-the-sound-of-a-voice-is-multisensory>
44. Shopin, P. (2021, October 22). Since 2018 students in my classes have translated the following articles from English into Ukrainian and Russian languages [Post]. *X*. Retrieved June 26, 2025, from <https://x.com/PavloShopin/status/1451521301693276182>
45. Stark Urrestarazu, U. (2023, February 9). Isolation: Stanislav Aseyev über das Konzentrationslager am Hellen Weg im Donbass [Isolation: Stanislav Aseyev on the concentration camp on the Bright Path in Donbas]. *Demokratischer Salon*. Retrieved June 26, 2025, from <https://demokratischer-salon.de/beitrag/isolation/> [in German]
46. Therborn, G. (2020). Dreams and nightmares of the world's middle classes. *New Left Review*, 124, 63–87. Retrieved June 26, 2025, from <https://newleftreview.org/issues/ii124/articles/goran-therborn-dreams-and-nightmares-of-the-worlds-middle-classes>
47. Tymoczko, M. *Translation, Resistance, Activism*. Amherst: University of Massachusetts Press, 2010. 299 p.
48. Venuti, L. (1995). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London: Routledge. 353 pp.
49. Wengrow, D. (2015). *Cities before the state in early Eurasia*. Halle (Saale): Max Planck Institute for Social Anthropology. Retrieved June 26, 2025, from https://www.eth.mpg.de/4091237/2015_Goody_Lecture.pdf

Submitted July 28, 2025.

Revised September 20, 2025.

Accepted September 28, 2025.

Published December 30, 2025.

Pavlo Shopin, Doctor of Philosophy in German, Associate Professor in the Department of Applied Linguistics, Comparative Language Studies and Translation, Faculty of Foreign Philology, Mykhailo Drahomanov State University of Ukraine (9 Pyrohova Str., Kyiv, 01601, Ukraine); e-mail: p.yu.shopin@udu.edu.ua; <http://orcid.org/0000-0002-8022-5327>

Translating Popular Texts as an Educational Practice

This article explores translation as a socially embedded, politically situated, and pedagogically transformative practice. Drawing on my experience as a translator-scholar and educator, I present a vision shaped through the translation of public-facing texts for Ukrainian online media. Translation is approached here as a form of intellectual intervention and civic engagement. The article is structured around nine thematic areas: translator motivation, professional competencies, the impact and reception of translation, subjectivity and agency in translational practice, community building through translation, institutional partnerships, thematic scope, the attribution of collective student translation, and the documentation of its outcomes. Since 2018, I have led the student research and practice group *Written Translation in Action* at the Department of Applied Linguistics, Comparative Language Studies, and Translation at Mykhailo Drahomanov State University of Ukraine. This initiative has resulted in the publication of over 400 student translations in outlets such as *Krytyka*, *Commons*, *The Claquers*, *Experiment*, and others. Translational work within the group helps students critically engage with diverse texts, participate in editorial processes, and contribute to public discourse. They develop linguistic and cultural competencies, conduct research, and gain experience with digital tools and publishing practices. Under wartime conditions, translation emerges as a vital means of shaping civic discourse, fostering intercultural solidarity, and promoting critical thinking. Partnerships with international platforms, particularly the German journal *Demokratischer Salon*, reinforce this vision by facilitating intercultural dialogue and connecting Ukrainian readers to global intellectual currents. As a cultural and political practice, translation contributes to the dissemination of values and the imagining of an inclusive future. It enables the building of solidarity-based communities and fosters connections across languages, cultures, and societies.

Key words: intercultural communication, student translation projects, translation as cultural and educational practice, translation pedagogy, translator agency, Ukrainian media discourse.

Як цитувати: Шопін, П. (2025). Переклад публіцистичних текстів в освітній практиці. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*, (97), 106-118. <https://doi.org/10.26565/2227-1864-2025-97-17>

In cites: Shopin, P. (2025). Translating Popular Texts as an Educational Practice. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series Philology*, (97), 106-118. <https://doi.org/10.26565/2227-1864-2025-97-17> [in Ukrainian]